

har man hunnit se vådorna av sina tilltag, och man talar nu bekymrat om »anorektiska« företag, dvs sådana företag som successivt slimmat sig till utmärgling.

Slimningen anses inte alltid bero på ett faktiskt behov av nedskärningar utan på att varje ny chef vill sätta sig i respekt och visa sig handlingskraftig med hjälp av en ny omvälvning av organisationen och en hårdhänt nedskärning av personalstyrkan – som till slut befinner sig i ett konstant och utmattande tillstånd av oro för att mista jobbet! Det är ju sådana takter som brukar premieras på börsen i form av stigande aktiekurser ...

Organisationen tappar minnet

På senare tid har jag på ekonomisdorna i dagspressen stött på ett nytt uttryck från företagsvärlden: »Alzheimerföretag«. Sådana företag har avskaffat alla »onödiga« chefer på mellannivå – med följd att organisationen tappat inte bara kompetens – utan också minnet! Ingen har längre dem överblick och lokal-kännedom om organisation och personal som mellancheferna hade ...

Nu är ju inte kommuner och landsting börsnoterade företag, men som anställd inom vården präglas arbetsituationen av samma villkor: stor arbetsbörda och utsatthet. Den kombinationen är förödande.

Plånboken i centrum

Idag hör vi ständigt politikerna säga att patienten ska vara i centrum – men vem har inte genomskådat det vid det här laget!

I centrum för landstingspolitikernas intresse – ja, i högsätet – sitter inte en patient, utan där ligger en plånbok. Politikerna är ständigt sysselsatta med att räkna tusenlappar, femtiolappar, kronor och ören. Det kallas i vårt landsting för »Budget i balans«.

Något som kunde kallas »Personal i balans« har vårt landsting aldrig bekymrat sig om, utan det idkar sen årtal hänsynslös rovdrift på sin personal, eller sitt »humankapital«, som det numera heter.

Om värmlänningarna fortfarande är nöjda med den sjukvård de får, beror det enbart på att vi alla inom vården hittills har tänjt oss till det yttersta för att besparingarna inte ska gå ut över våra patienter.

Men även här finns en gräns. Bristningsgränsen.

Prata om pengar

Jag tror att en förutsättning för att orka arbeta kvar inom vården är att vi inom primärvården börjar prata om det som vi absolut inte får prata om, nämligen pengar. Inom vårt landsting är detta sedan länge tabu – vi på »golvet« får prata

i det oändliga om hur verksamheten ska organiseras, men inte om vilka resurser som krävs för att ge de anställda rimliga arbetsvillkor och patienterna bra vård.

Mer arbete kräver mer resurser

»Mer pengar till vården finns helt enkelt inte!« – har vi inte förstått det? Jo, det har vi, men vad tjänstemän och politiker inte har förstått är att vi inte talar om mer pengar utan om de pengar som tagits ifrån oss!

Vadå, mer pengar, vem har bett om mer pengar – kan vi få tillbaka alla de pengar som tagits ifrån vården! Och kan vi – i anständighetens namn – få det tillskott av resurser som krävs för att vi ska kunna sköta alla de nya arbetsuppgifter som undan för undan lastats på oss!

Samarbeta med brukarna/patienterna

Sen tror jag att vi måste börja samarbeta i organiserad form med våra »brukare« – dvs patienterna! De har erfarenhet, kunskap och synpunkter på vården som tillvaratas i alltför liten utsträckning. Våra arbetsformer måste utformas ihop med alla de människor som bor i våra upptagningsområden. Vi kan inte slå oss till ro med att ta hand om dem som lyckas boka en tid.

Vi måste börja samarbeta först och främst med de grupper av människor som vi vet har den sämsta hälsan och de sämsta levnadsvillkoren – ensamstående föräldrar med barn, lågutbildade arbetare, invandrare och flyktingar, långtidssjukskrivna, arbetslösa och alla de som tvingas försöka överleva på socialbidrag. Vad kan vi göra tillsammans med dem?

Rimlig arbetsbörda

Flera av våra stora patientgrupper – allergiker, diabetiker, blodtryckspatienter och hjärtpatienter – delar säkert gärna med sig av sina synpunkter på vårdens utformning om vi bara ger dem möjlighet att komma till tals.

Vi måste gå samman och kräva att vården får de resurser som behövs för att alla kommuninnevånare ska få den vård de har rätt att vänta sig! Och – inte minst – det ligger både i vårt och i alla våra kommuninnevånarens intresse att vi inom vården får en rimlig arbetsbörda!

Kära patienter – vi inom vården orkar inte längre vara ensamma vid skurhinken!

Övergriper mot barn – barnets perspektiv

II Det är välkommet att en psykiater och en vittnespsykolog tar upp temat fäder som råkar illa ut i separationskonflikter, där modern söker aktivera Brottsbalken för att eliminera fadern ut sitt och barnets tillvaro (LT 43/00, sidorna 4882-3).

I en del ärenden jag har kännedom om har socialtjänstens handläggare i omedelbar anslutning till sitt första möte med modern föranstaltat om dels polisförhör med barnet, dels kroppsundersökning.

Ett polisförhör är i sig ett ingrepp i den personliga integriteten, men detta accepteras av den laglydiga medborgaren. Det kan hända att känsliga, oskyldiga personer psykiskt inte klarar av ett förhör utan »erkänner«, men de flesta förhållare är uppmärksamma på detta och låter sig inte berusas av sådana »framgångar«.

Ett barn i samtalsbar ålder torde kunna förstå att det måste tala med polisen om det varit utsatt för ett brottsligt ingrepp i dess integritet. Annars blir förhöret just ett integritetsingrepp: En för barnet okänd person ställer närgångna frågor om hur pappa betett sig mot det.

Om, som jag mött i två fall, förhållningsprotokollet är helt blankt, utan något som kan belastas fadern, kränks barnet ytterligare genom att inte bli trott – myter frodas om att barn inte vågar berätta skamliga saker, att fäder avtvingat barnets tystnadslofte etc, och att psykologisk undersökning kan få fram vad barnet inte berättat om för polisen.

Undersökning under narkos

I ett av de fall jag känner till har läkaren enbart på underlag av moderns påstående tillgripit narkos för att undersöka den 8-åriga flickans underliv. Till den kränkning som undersökningen i sig utgör, adderas här en åtgärd som statistiskt innebär fara för varaktiga hjärnskador och även död.

Om förfaranden som dessa representerar de yttersta konsekvenserna av Socialstyrelsens rekommendationer, går associationerna till den totalitära statens repressiva ideologi – jfr Lenins uttalande att det är bättre att hundra oskyldiga skjuts än att en kontrarevolutionär går fri.

I jakten på de brottsliga fäderna bryr man sig inte om att följa lagen, och ingen fäster heller avseende vid att barn berövas sin naturliga kontakt med sina fäder – för att de, som Schlaug/Hellblom Sjögren påpekar, skall »skyddas« mot »förövare som inte blivit dömda«.

Gunnar Höst

pensionerad psykiater, Göteborg